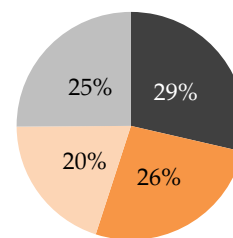
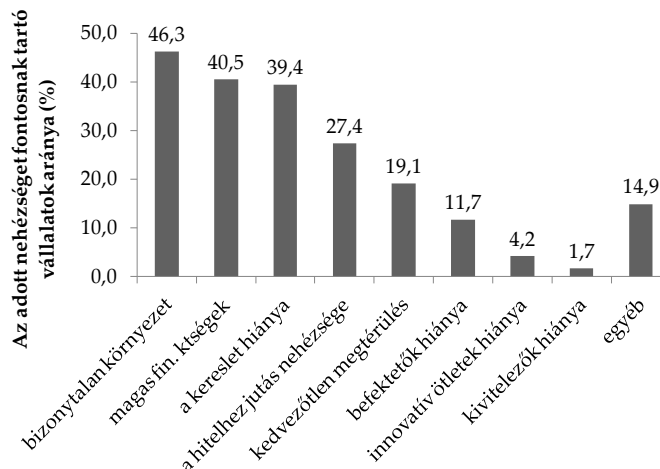

Milyen nehézségekkel néznek szembe azok a cégek, amelyek ma beruházni akarnak Magyarországon? Milyen hatása van a beruházási kedvre a Növekedési Hitelprogramnak (NHP)? Ezt is vizsgálta az a Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet (GVI) által végzett kutatás, amelynek során 2600 vállalatvezetőt kérdeztek meg. A válaszokból az derült ki, hogy az NHP önmagában nem növeli a beruházási kedvet, hiszen ez a program sem a keresleti oldalról jövő, sem az intézményi környezet bizonytalanságából eredő negatív hatásokat nem tudja orvosolni. Márpedig a cégek irányítói szerint ezek a leginkább gátló tényezők.

A vállalatvezetők ma Magyarországon a beruházások korlátaiként a legsúlyosabb problémának a bizonytalan szabályozási környezetet látják, ezt csaknem a válaszadók fele válaszolta (46%). Sokan említették a beruházások magas finanszírozási költségeit (40,5%), a kereslet hiányát (39%) és a hitelhez jutás nehézségét (27%) is. A cégeknek kevesebb, mint ötöde tartja nehézségnek a kedvezőtlen megtérülési rátát (19%) és a befektetők hiányát (12%). Kevesen vannak azok a vállalatok is, amelyek az innovatív ötletek, vagy a lehetséges kivitelezők hiányát érzik gondnak (4% illetve 1,7%). Egyéb gátló tényezőkről számolt be a cégek 15%-a. Ők a következőket említették: túl bonyolult az adminisztráció, rugalmatlan a bürokrácia, rossz vagy bizonytalan a gazdasági környezet, túl nagyok az adó- és járulékkerhek, bizonytalan a politikai és jogi környezet, magas a pályázatok körül jelen lévő korrupció általános szintje, elégtelen a kormány teljesítménye, illetve hiányzik a képzett munkaerő.

A cégek 29%-ánál jelezték, hogy csak a hitelfelvétel feltételei, vagy a magas finanszírozási költségek (a magas kamatok) jelentenek problémát hitelhez jutásnál, de a bizonytalan szabályozási környezet már nem – a hitelprogram valószínűleg ezeket a vállalatokat segítheti ahhoz, hogy növelni tudják beruházásaikat. Azokat a vállalkozásokat, amelyek csak a bizonytalan szabályozási környezetet tartják a beruházást akadályozó tényezőnek (20%), illetve azokat, amelyek mind a hitelfelvételt, mind a bizonytalan szabályozási környezetet nehézségnek tartják (26%) az NHP önmagában nem, illetve csak korlátozottan ösztönözheti beruházásra. Ebből pedig az következik, hogy csupán a hitelhez jutás feltételeinek javítása, a kamatköltségek radikális csökkentése nem elegendő ahhoz, hogy számottevően javuljon a vállalkozások beruházási kedve. Ehhez szükséges a másik tényezőcsoportban is pozitív változásokat elérni és csökkenteni kell a szabályozási környezet bizonytalanságát.

Az elemzésből az derült ki, hogy leginkább a 10-49 főt foglalkoztató vállalatok számára nehéz a hitelhez jutás. Ebben a körben hasonló eredmények mutatkoztak, mint a teljes mintánál, de magasabb azoknak a cégeknek az aránya (18%), amelyek a nehezen teljesíthető hitelfeltételek és a magas kamatok miatt nem vehetnek fel hitelt és ezért nem végeznek beruházást. Eközben 31%-uk kizárólag a bizonytalan szabályozási környezetet, 45%-uk pedig mindkét tényezőt fontosnak tartja.

- Csak hitelhez jutás, magas finanszírozási költségek
- Hitelhez jutás, magas finanszírozási költségek és bizonytalan környezet
- Csak bizonytalan szabályozási környezet
- Egyik sem

Makrogazdasági tendenciák: Miért csökkent a magyar exportteljesítmény az utóbbi évtizedben?

Miért csökkent az utóbbi évtizedben a magyar exportteljesítmény? Milyen külső és belső tényezőkkel van összefüggésben ez a jelenség? Mely szektorok játszanak fő szerepet a lemaradásban? Az Európai Bizottság által kiadott, magyar makrogazdasági egyensúlytalanságokról szóló tanulmányban többek között ezekre a kérdésekre kapunk választ. Az elemzés Magyarország exportteljesítményét részleteiben, a többi visegrádi országhoz (Csehország, Lengyelország és Szlovákia) hasonlítva mutatja be, jól összehasonlíthatóvá téve hazánk exportteljesítményét a régió többi országával. A tanulmány szerint a visegrádi országok exportteljesítménye közötti különbségek fő oka az exportáruk alakulása. Az is kiderül, hogy hazánk lemaradásában olyan egyszeri sokkok is szerepet játszottak, melyek a másik V4 országban nem következtek be. A magyar versenyképesség-csökkenés pedig elsősorban a gépi berendezések és szállítóeszközök ágazatához köthető.

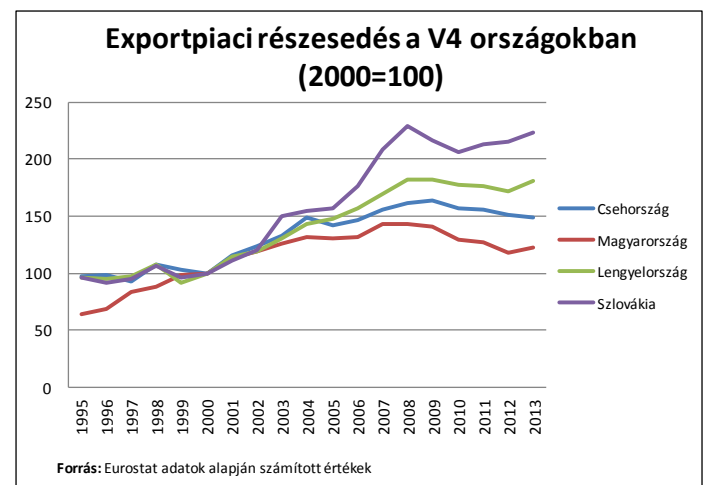
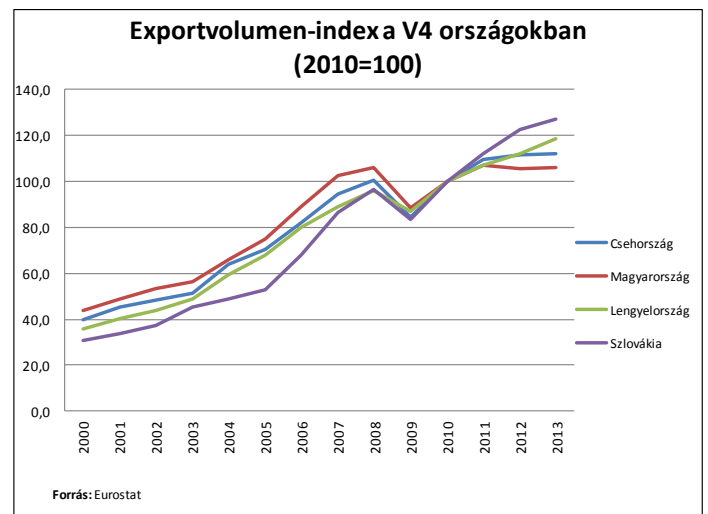
A magyar exportteljesítmény

Az Európai Bizottság magyar exportról készített részletes elemzése szerint **az exportvolumen csökkenése elsődlegesen a megszorító kínálati korlátozásokkal van összefüggésben.** Ez részben a közvetlen külföldi tőkebefektetések bevonzásának, beáramlásának ellehetetlenüléséhez kapcsolódik, másrészt pedig a multinacionális cégek és a hazai vállalatok közti kapcsolatok gyengeségéhez. Bár mostanában végbement néhány nagy beruházási projekt az autóiparban, **nem várható jelentős javulás az exportvolumenben.**

A magyar exportteljesítmény alulteljesítése elsősorban a **termékekhez kapcsolódik,** míg a szolgáltatásexport nagyjából a régiós átlaggal összhangban nőtt. Ugyanakkor fontos kihangsúlyozni, hogy **Magyarország az exportvolument tekintve az egyetlen némileg alulteljesítő ország** a visegrádi országok között. Következésképpen az exportteljesítmény-különbség mögött álló **fő ok az exportáruk alakulása.**

Míg 2000 óta a magyar export-deflátor értéke nagyjából stagnált, addig a többi V4 országban 30-70%-kal növekedett. A négy visegrádi országnak nagyjából hasonló a termékszerkezete, de **Magyarország a krízis alatt megtapasztalt** néhány olyan nemkívánatos **egyszeri sokkot,** melyek jelentős hatással bírtak az exportteljesítményre.

Mind a négy országra jellemző, hogy elsősorban gépi és szállító-berendezéseket és felszereléseket termel exportra. (Bár Lengyelországban a többi V4 országhoz hasonlítva kevésbé koncentrált az export szerkezete.) Mindazonáltal az utóbbi években Magyarországon a multinacionális cégek globális döntéseinek következtében **jelentős, exportra termelő üzemek zártak be,** többnyire az elektronikai felszerelések ágazatában.

Az exportteljesítményt tekintve Magyarország a kétezres évek eleje óta folyamatosan lemaradt a régió többi országától, így ezek az egyszeri sokkok nem lehetnek a csökkenés egyedüli magyarázó tényezői. Az országok exportszerkezetét tekintve a V4 országok két alcsoportra oszthatóak. A magyar és lengyel export mintegy 75%-a irányul EU-s országokba, míg ez a részesedés Szlovákiában és Csehországban nagyobb (85%). Mindazonáltal az utóbbi években mindegyik ország bizonyos mértékben a nem európai országok felé irányította kereskedelmét.

Az Európai Bizottság elemzése alapján az **export alakulásában fellelhető különbségek nem tulajdoníthatóak a kezdeti termék-, vagy területi elosztásnak, hanem a piaci részesedés növelésének egy-egy termék vagy piac esetében.** Ebben a tekintetben Magyarország volt a legkevésbé sikeres a viseigrádi országok között a válság előtt, valamint utána is.

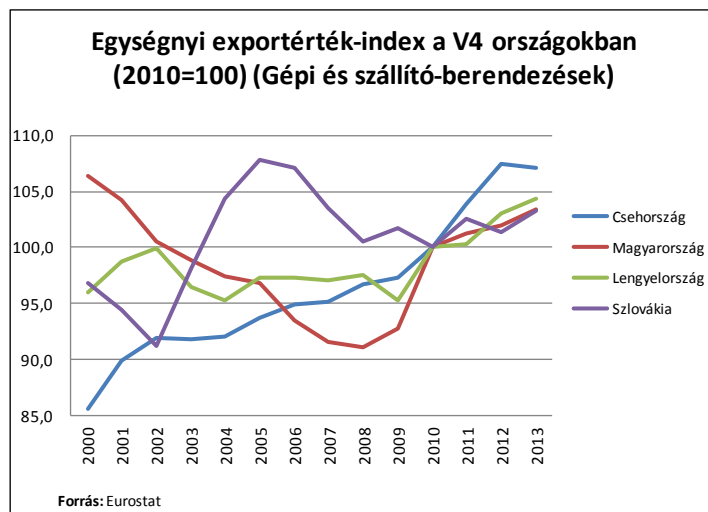
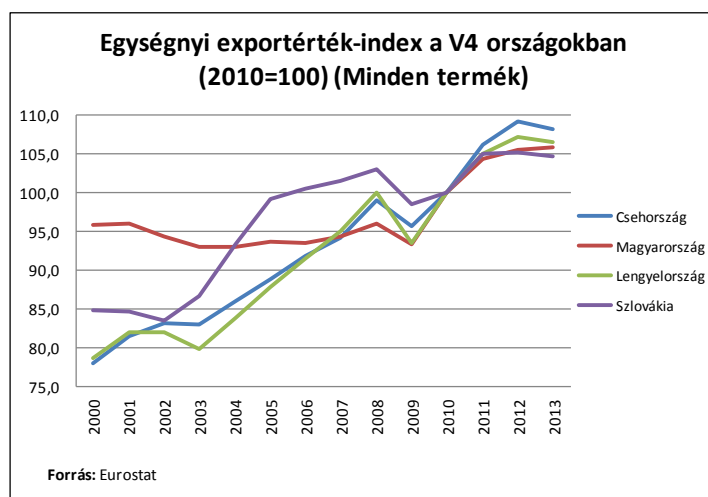
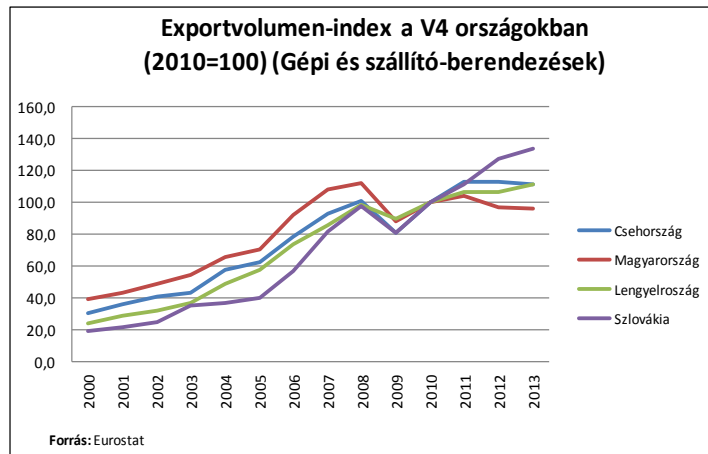
A magyar versenyképesség-csökkenés okai

A magyar exportszektor versenyképességének csökkenése elsődlegesen a gépi berendezések és szállítóeszközök ágazatához kapcsolódik. Fontos kihangsúlyozni, hogy – mint a javak és szolgáltatások összes exportjánál is – ez a tendencia a volumeneket tekintve nem látható, de hatással van az export egységértékeire. Az export volumenét tekintve a gépi berendezések termelésén kívüli egyéb szektorok magyarázzák Magyarország gyengébb teljesítményét, habár az általános különbség kisebb a régiós társakhoz viszonyítva (kivéve Csehországot).

A magyarországi árakban mutatkozó gyenge teljesítmény annak a következménye, hogy a **kezdetben nagyon magas volt a termékek egységárainak szintje**, amit az ország az utóbbi évtizedben képtelen volt tovább növelni. Az egységárak a másik három viseigrádi országban nőttek, valószínűleg a termékek fejlődésének, korszerűsödésének hatására. A teljes export egységnyi értékeinek különbségei a gépi és szállító-berendezések szektorának különböző mintázataiból következnek, míg más szektorokban az árak trendjei nagyjából megegyeznek.

Összefoglalva, Magyarország régiós társaihoz képest gyenge exportteljesítménye elsősorban a gépi és szállítói berendezéseket gyártó szektorban megfigyelhető **gyengébb ár-érték aránynak** tulajdonítható. Az exportra termelő volumeneket tekintve Magyarország kissé lemaradt, bár ez inkább más exportra termelő szektorokra jellemző, mintsem az előbbire. Mindazonáltal továbbra is Magyarországra jellemző a V4 országok közül a legmagasabb egységnyi exporttermék-érték, amely kifejezheti a régiós összevetésben még mindig versenyképes termékminőséget.

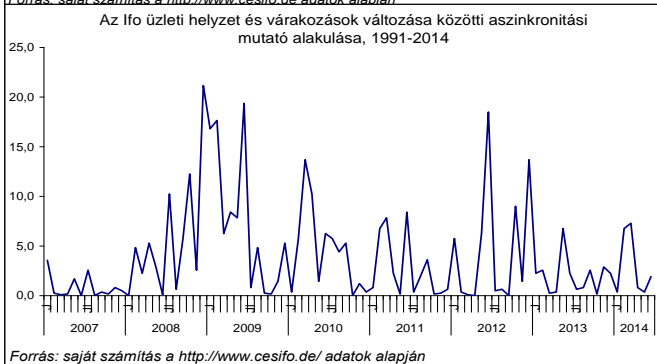
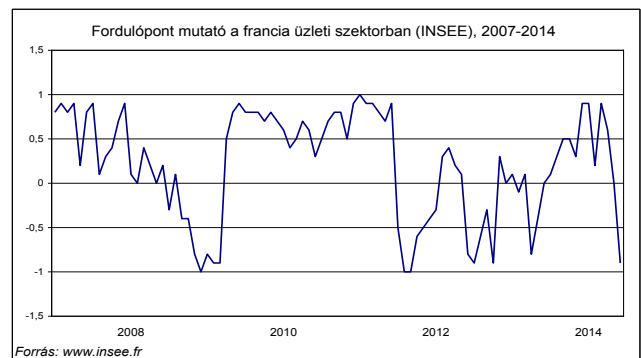
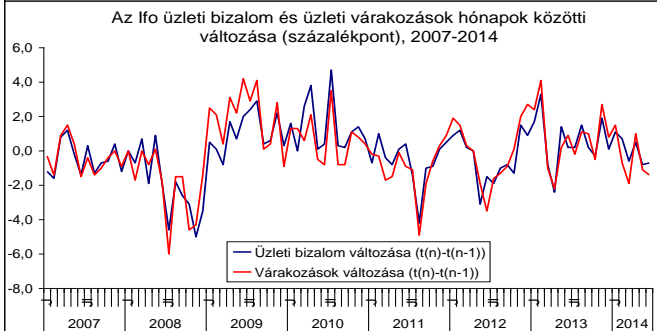
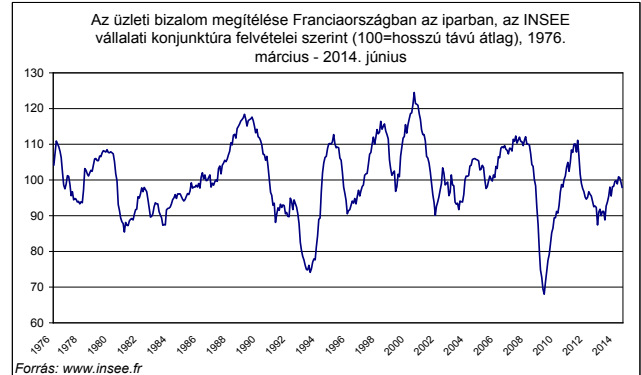
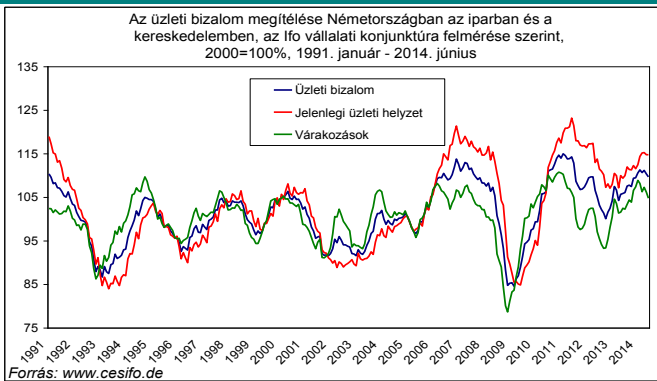
Forrás: European Economy: Macroeconomic Imbalances Hungary 2014. March 2014.
(http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2014/pdf/ocp180_en.pdf)

Nemzetközi tendenciák

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexe júniusban 109,7 pontra esett vissza az előző hónap 110,4 pontos szintjéhez képest. A vállalatok jelenlegi üzleti helyzetüket továbbra is jónak ítélik meg, de a jövőbeni üzleti lehetőségeket tekintve kevésbé optimisták. Az üzleti helyzet és a várakozások alakulása közötti rést mérő, a GVI által számított aszinkronitási index értéke növekedett júniusban, így az üzleti bizalmi indexet nagyobb mértékű bizonytalanság jellemzi, mint a megelőző hónapban. Az Ifo elemzői szerint a német gazdaság tart az ukrán és az iraki válság lehetséges hatásaitól. (Forrás: Ifo, <http://www.cesifo-group.de>)

A francia statisztikai hivatal (INSEE) felmérése alapján a 2014 júniusában megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra helyzete ismét romlott a megelőző hónaphoz képest. Az INSEE üzleti bizalmi indexe egy ponttal csökkent és hosszú távú átlagos értéke alatt stabilizálódott. A gazdasági fordulópont mutatója májushoz képest egyértelműen csökkent és a kedvezőtlen kilátásokat jelző zónába került. Az elmúlt időszak májusi termelés egyenlegmutatója a hosszú távú átlaga fölé maradt. Csakúgy, mint a vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisának egyenlegmutatója, amely változatlan maradt és nagyon közel van hosszú távú átlagához. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – egyértelműen hosszú távú átlagszintje alá csökkent. (Forrás: INSEE, <http://www.insee.fr>)

Írták: Makó Ágnes (elemző, GVI)

Bárdits Anna (elemző, GVI)

Nagy Szidónia (gyakornok, GVI)

Verba Zoltán (gyakornok, GVI)

Kompaktor Emília

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:

MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,

2014 / július, Budapest,

2014-08-07